

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnništvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisni se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhajava nedelje, izvenredni
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejemanj:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » » 6 » 50 »
mesec » » 2 » 20 »

V upravnishvu prejemanj:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » » 6 » — »
mesec » » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 189.

V Ljubljani, v torek, 18. avgusta 1903.

Letnik XXXI.

Bosna po 25. letih.

(Iz Bosne.)

Časten spomin obhajajo te dni vrli naši veterani. S ponosom se ozirajo na one dneve trpljenja in junaštva, ko so na besedo vladarjevo pohiteli tja v Herceg-Bosno, da oslobode z orožjem bratski narod izpod jarma, pod katerim je ječal štiri dolga stoletja. Tlačena Bosna navžila se je junaške krvi slovenskih vojakov, a iz nje imela je pognati v bujnem rastu sloboda in sreča ubogi krščanski raji. Ali se je to zgodilo? Odgovor ni vesel; no, slovenski junaki, ki so se borili v Bosni, temu niso krivi. —

Slavi se 25letnica okupacije Bosne in Hercegovine. Čudno, slavi se ta spomin v monarhiji, v Bosni pa in Hercegovini se ta obletnica ne spominja. Okupacijo slave oni, ki so prolivali zanj kri, a zemlja, ki naj jo je okupacija oslobodila stoletnega suženjstva in mučeništva, ona ne kaže zanj niti najmanjšega zanimanja.

Nesrečen je bil narod katoliške in pravoslavne vere v Bosni pred okupacijo. A v svoji nesreči se je vsaj nadejal boljše bodočnosti; pred očmi mu je igrala vedno zvezda rešnica.

Isti narod je nesrečen tudi danes, samo s tem razločkom, da se ne more več nadejati kake pomoči. Še danes čuti se bosansko ljudstvo razočarano in prevarjeno, sedanja uprava krščanske Bosne ni rešila.

Kaj je upal narod v Bosni, da mu prinese nova uprava? Prva njegova zahteva, ki je opravičena po božjem in človeškem pravu, bila je ta, da postane sam svoj gospod, da sme uživati sam plodove svojega mukotrpnega dela na polju, da postane gospodar zemlje, ki jo obdeluje. Drugo, kar so hoteli imeti, je slobodno izpovedanje krščanske vere, kar so jim branili turški gospodarji. In tretja zahteva ali vsaj vroča želja naređova je bila želja po izobrazbi — radi bi imeli osnovnih šol za svojo dečo. To troje pričakoval je naš narod.

Ali je nova uprava izpolnila te nade krščanskega prebivalstva v Bosni in Hercegovini?

V gospodarskem oziru je Bosna pretečenih petindvajsetlet nazadovala. Položaj bosanskih poljedelcev se bistveno ni spremenil, v drugem oziru se je poslabšal. Danes je v sami Bosni nad 80.000 kmetov. Ti obdelujejo zemljo, ki so jo obdelovali že njihovi pradedje, in od vseh pridelkov morajo dajati svojim agam ali begom — ki so izključno mohamedanci — tretji del, od nekaterih pridelkov, kakor n. pr. od sena, celo polovico.

Po zadnjem ljudskem štetju bilo je takih kmetov v Bosni in Hercegovini 88.970, s svojimi družinami vred 510.888 oseb. To je v nebo kričalo, da se dobi v 20. stoletju pod moderno državno upravo toliko pravih sužnjev.

To je bilo največje zlo, ta neznosna »trečina«, ki je pritiskala bosansko rajo pod turškim gospodstvom, in da se tega zla oslobode, zato so koprnili po Avstriji. In res, ob nastopu okupacije se je zazdelo, da je s tretjino pri kraju. Energični general Filipović je znal krotiti muslimane; tudi njim se ni več niti sanjalo, da bi jim

raja še kdaj plačevala tretjino; dve ali tri leta je v resnici niso dobivali in kmalu bi se navadili živeti tudi brez nje. No, Filipović, ki bi jedini bil res sposoben za tedanje razmere, moral je oditi. Po kratkem Würtembergovem prehodu prišla je dosedanja vlada Kallay-Appel-Kutschera. Ti so začeli vladati zopet po starem: raja naj obdeluje zemljo, beginaj pobirajo žetev.

A to še ni dosti; uprava naložila je kmetom vrh tega še desetino vseh pridelkov; to desetino mora kmet plačevati v denarjih, kakor se pridelki cenijo na sarajevskem trgu. In če se pomisli, da tisti brezvestni precejševalci kmeta navadno oslepajo, in da mora kmet v tovorih nositi žito v oddaljeno mesto na prodaj, bo pač verjetno, da mora prodati petino svoje žetve, da plača desetino za davke. Ali naj se potem kdo čudi, da bosanski poljedelci vsak dan propadajo; da je gotovo vsake spomladi v Bosni lakota, da si mora kmet izposojati od age vole, da more izorati njive, ker nima marsikdo več svojega živinčeta! — Tako se dviga v Bosni narodno gospodarstvo! Veliki vspehi 25-letne avstrijske uprave!

Z letom 1878 dobila je Bosna krščansko, celo katoliško vlado. Vsaj katoličani so mogli upati, da se bode smela odslej njihova vera slobodno razširjati. Zalibog, kruto so se prevarili. V Bosni vlada skrajni despotizem, zlasti napram katoličanom. Brezskrbno se sme razširjati samo vera Mohamedova. Turška verska uprava (vakuf) si je nagrabila v teku stoletij v Bosni na milijone premoženja; zato so islamski »duhovniki« pošteno preskrbljeni, in višje »duhovne« poglavarje (muftije in reis-ulemo) plačuje bogata sama vlada. — Katoliški duhovniki (izvzemši škofe in par dostojanstvenikov) nimajo nikake plače in navadno nobenega imetja. K večjemu dovoli vlada posameznikom po velikih prošnjah 200 kron podpore na leto, kar vsakemu za vselej od vzame, če se zameri kakemu uradniku. Pa to naj bi še bilo, saj versko vprašanje ne obstoji v duhovniških plačah. Najhujše je to, da cerkev katoliška ne sme slobodno oznanjati besede božje in vsprejemati v svoje krilo novih vernikov. Če se da krtiti kaka mohamedanska cseba brez neštevilnih prošenj in potov okoli raznih uradov in uradnikov, tedaj so na nogah vsi policaji in žandarji, tedaj se udarja na škofa in župnike, odvzemljejo se podpore, prizadete pozapre itd. Za vzgled naj se čitatelji spomnijo zadnjega slučaja z ono mohamedansko vdovo Salo, ki se je dala krtiti. To vse menda zato, ker so na čelu bosanske uprave — kakor pravijo — eminentno katoliški faktorji. — Tako versko slobodo — če ne večjo — uživali so bosanski katoličani že tudi pred okupacijo.

Vsaj za izobrazbo je poskrbela avstr. uprava, bi kdo mislil. Res je, ona skrbi uprav velikeodušno za izobrazbo uradniških in oficirskih otrok ter za šolsko vzgojo dece naseljenih trgovcev in špekulantov. Osnovna je velike gimnazije v Sarajevu, Mostaru in Dolnji Tuzli; realno v Banjaluki, trgovsko in tehniško šolo v Sarajevu itd. Pa naj kdo pogleda, koliko je bosanskih kmečkih sinov po teh gimnazijah! Izvzemši Stadlerjevo gimnazijo v Travniku, so druge gimnazije bosanske malo-

katerega kat. Bošnjaka vzgojile. Saj pa ni mogoče — ker ni ljudskih šol. V Bosni in Hercegovini je do 350.000 za šolo godnih otrok; ker imajo mohamedovci nad 1000 svojih verskih šol, trebalo bi recimo deželnih ljud. šol za približno 200.000 krščanskih otrok. In za vse te otroke je v celi Herceg-Bosni samo 180 narodnih osnovnih šol! Te šole so seveda samo po večjih krajih, kamor naj bi hodili otroci iz 20 km oddaljenih vasij. Dobijo se celi prostorni okraji, ki štejejo po več nego 25.000 duš (n. pr. Ključ, Vlasenica) ali Travnik s 32.000 dušami, pa še drugi — ki imajo samo po eno osnovno deželno šolo, in to seveda v glavnem mestu. — In pomanjkanju šol ni krivo učiteljstvo; saj se morajo izvršeni učiteljski sarajevski potikati po raznih pisarnah, da si zaslužijo vsakdanji kruh, ker jim vlada ne da učiteljskih mest.

Rekel bi kdo, da vlada vendar ne more vsemu kaj v tako kratkem času! Dolgih 25 let — to dandanes ni več kratka doba, zlasti, če se pomisli, koliko je avstrijska uprava v tem času po Bosni že davkov pobrala. Ko je za vse druge namene vsega dosti, bi se vendar spodobilo, da se tudi za ljudsko izobrazbo nekaj žrtvuje!

Dodaj sem govoril bolj negativno, naj omenim z nekaterimi besedami še zasluge, ki si jih je avstr. uprava pridobila za Bosno.

Nova uprava je uvedla v Bosni birokratizem; to je tisti najbolj nesrečni, skrajno nespretni in najdražji sistem državne uprave, radi katerega se drugod po svetu Avstriji posmehujejo.

Nova uprava je zgradila lepo število vojaren; namestila je po Bosni nad 25.000 mož permanentne aktivne vojske.

Nova uprava je postavila nebroj močnih trdnjav z novimi topovi.

Nova uprava je sezidala svojim uradom po Sarajevu in drugih mestih lepe palače z najbolj modernim komfortom.

To vse se je storilo v teh petindvajsetih letih.

Še več! Avstrijska uprava gradi železnice, ki so velike strateške važnosti in po katerih se vozijo izvzemši bosanske kmete — vojaki, židovski trgovci, potovalci, ki si ogledujejo Bosno, mimogrede še kdo drugi. Ob železnicah so zgrajeni mični kolodvori z lepimi vrtovi. Do vsake trdnjave vodijo lepa kamenita pota, kakoršnih drugi deli Bosne ne poznajo. Divna pota je zgradila avstrijska uprava po tistih črtah, koder vojaške diligece prevažajo tujce, ki hodijo v Bosno, da si ogledajo sadove avstrijske vlade. Če še omenim, da je napravila nova uprava v lidžu pri Sarajevu raju podobno kopališče, kamor je zakopala milijone, ki se ne bodo nikoli rentirali — potem sem pri kraju.

Resničen, a ne površen pogled na Bosno, kakor jo je ustvarila 25 letna avstrijska uprava, napravi jako žalosten vtis. Človek dobi to prepričanje, da Avstrije ob okupaciji res niso vodili drugi motivi, kakor strateški pomen Bosne za monarhijo; menda ne vedo, da strateški pomeni in razne vojne aspiracije nimajo največkrat z blaginjo narodov nobenega opravka.

Kriza na Ogrskem.

Cesar je sedaj tudi formalno že sprejel demisijo Khuenovega kabineta; obenem je naročil, naj ostanejo ministri še dalje na svojih mestih, dokler se ne osnuje novo ministerstvo. — Liberalni poslanci poročajo,

da so se tudi mnogi vladni volivni okraji pridružili zahtevam opozicije; po celi deželi je našla zahteva narodnih koncesij živaheh odziv. Ako se danes ali jutri razpusti parlament, ne da bi se dovolile zahtevane koncesije, dobila bi opozicija pri nastopnih volitvah večino; vladna liberalna stranka, ki je doslej gospodarila na Ogrskem, bila bi brez dvoma poražena. Zato pripravlja klub liberalne stranke konferenco, kjer bo določila svoj program in najbrže tudi vsprejela točko o narodnih zahtevah. — Cesar se odpelje jutri popoldne v Budimpešto. Grofu Khuenu je vladar že sporočil listo onih mož, ki bodo pozvani v avdienco. Med drugimi bo baje tudi zastopnik ljudske stranke grof Zichy.

„Veto“ priznavajo.

Uradni »Fremdenblatt« naposled vendar priznava, da se je avstrijska vlada res poslužila svoje »pravice« ter vložila veto proti nekemu kardinalu. Seveda olepšuje to postopanje, češ da so vlado pri tem vodili najbolj plemeniti motivi, da namreč pripomore k izvolitvi papeža, ki bo skrbel za mir in za procvit cerkve in ki se ne bode umešaval v politiko; dočim bi izvolitev onega kardinala, proti kateremu je Avstrija nastopila, povzročila velika nasprotja med cerkvijo in državo. Dalje pristavlja »Fremdenblatt«, da ni nobena tuja država nagovorila Avstrije k temu koraku. Če bi kdo verjel!

Ogrska na morju.

V »Zeit« pravi nek pomorski častnik, kaj bi se zgodilo z mornarico, ako bi se izpolnila vroča želja Madjarov in bi se avstro-ogrsko vojna moč razdelila. Mornarica, na katero so pa Ogrji čisto pozabili, je ravno tako skupna, kakor vojska na suhem. Mej tem pa, ko je v vojski na suhem mnogo ogrskih polkov, ni nobene ogrske ladje, še manj pa ogrskega moštva. Že zaradi tega je čisto nemogoče v mornarici vpeljati ogrski poveljni jezik. Naj se tudi imenuje ta ali ona ladja »Arpad« ali »Szigetvar« ali »Zrinyi«, na krovu se govori le nemško, italijansko ali hrvaško, nikdar ne ogrsko. Lahko smo torej radovedni, kako si Ogrji predstavljajo rešitev mornariškega vprašanja, kar je tem težje, ker Ogrji nimajo niti enega pristanišča.

Antisemitski izgredi v Varšavi.

V varšavskem židovskem predmestju Malewkin je prišlo v petek do hudih ekcesov. Neki žid je s krščanskim dečkom grdo ravnal, na kar je množica žida napadla in ga oklofotala. Nastal je velik tepež; kozaki so mogli narediti še-le mir. Pri tepežu je bilo več oseb ranjenih, nad 600 aretiranih.

Tepež pri volilskem shodu.

Pri volilskem shodu, ki ga je imel Stojalowski dne 16. t. m. v Bohniji, je prišlo do prepira med poslancem Stojalowskim in državnim poslancem Stapinskim, članom poljske ljudske stranke, pri katerem sta si nasprotnika dokazovala s pestmi. Stojalowski opisuje ta dogodek v svojem listu kaj drastično: »Shod se je vršil čisto mirno. Še-le na koncu shoda je napadel poslanec Stapinski Stojalowskega: »Pater, Vi ste Moskovičan, ruski agent, Vi pri poljskem shodu nimate nič opraviti.« Na te besede je Stojalowski priložil Stapinskemu dve gorkizaušnici, rekoč: »Tu imaš odgovor!« In Stapinski bi bil še od kmetov dobil take odgovore, da ni Stojalowski ubranil.«

Rusija diktira.

Ruski zunanji minister je objavil v uradnem listu zahteve, ki jih diktira Rusija turški vladi kot zadoščenje za umor ruskega konzula. Brzojavka, ki jo je poslal grof Lambsdorf ruskemu poslaniku v Carigradu, se glasi: Niti izraz sultanovega obžalovanja, niti obisk princa Ahmeda, niti sožalje velikega vezirja, ministrov in drugih dostojanstvenikov ni zadostno zadoščenje. Car je bil popustljiv ob umoru Šerbine, ker je bil

morilce slovenskega rodu, ki se je tedaj priključil vladi. Monasurski zločin je povsem drugačnega značaja in zahteva najstrožje kazni. Car zato zahteva, da se odklonijo vse prazne obljube. Zahteve so sledeče: Nemudoma naj se najstrožje kaznuje morilec Rostkovek, zapre naj se in eksemplarično kaznuje individualum, ki je streljal proti konzulovi kočiji. Predložiti naj se takoj pozitivni podatki o tem, da je valija monasurski resnično prognan. Neutegoma naj se strogo kaznujejo vsi civilni in vojaški uradniki, ki so odgovorni za umor. Najstrožje naj se kaznujejo vsi turški uradniki, na katerih nedolovsko postopanje sta opozorila zastopnik ruskega konzulata v Skoplju in avstro-ogrski konzul, ko sta skupno potovala po okraju Kosovo. Odstavljeni Ismail Haki naj se zopet namesti. Kmetje, ki so poročali ruskim in avstrijskim konzulom o turških grozovitostih in ki so vsled tega zaprti, naj se takoj izpuste. Upravni uradniki, katerih zlorabe v okrajih Solun in Prizren so poznane, naj se takoj odpuste iz službe in kaznujejo. Imenujejo naj se inostranski častniki med orožništvom in policijo, da vzdržujejo red in pomirijo prebivalstvo.

Rusija je vse to sporočila tudi bolgarskemu zastopniku s pripombo, da naj bolgarska vlada in macedonski odbori nikar ne sklepajo iz odločnega postopanja Rusije, da je ona premenila svoj politični program. Bila bi velika zmeta, ako bi bolgarska kneževina morda mislila, da Rusija s tem podpira revolucionarno agitacijo odborovo. Bolgarska vlada naj najodločneje deluje, da se nemiri na Balkanu uduše, ker krščansko prebivalstvo v Macedoniji baje ne trpi nič manj valed revolucionarnih čet kakor od turških grozodejstev.

Kongres rusinskih poslancev.

Državni poslanec Romančuk in deželni poslanec Obonicki sklicala sta za dan 15. avgusta konferenco vseh maloruskih državnih in deželnih poslancev. Govorili so o politični in parlamentarni situaciji v državi in deželi z ozirom na maloruski narod v Galiciji in Bukovini, in o prihodnji taktiki rusinskih zastopnikov. Mogoč so se tožili proti zatiranju Malorusov od strani Poljakov zlasti deželnega predsednika Potockega. Sklenili so, da nastopi maloruski posl. klub proti nagodbi z Ogrsko in za personalno unijo, ako se dovolijo Ogrom kakor koncesije pri skupni armadi. Dalje so sklenili, da stopijo v bodoče v dotiko z metropolitom grofom Szeptyckim in škofom Fedorowiczem. Prihodnje leto bodo imeli slično konferenco v Černovicah.

Nov nemški vojni minister.

Dosedanjšega nemškega vojnega ministra pl. Goslerja je cesar Viljem na njegovo lastno prošnjo v laskavih besedah odslovil iz službe. Obenem je imenoval generala pl. Einema za vojnega ministra.

Iz brzojavk.

Francosko-španska zveza. Iz Madrida se poroča, da je Cambon, francoski poslanik v Madridu že prišel v San Sebastijan, da se dogovori z ministerskim predsednikom Villaverdejem in z ministrom zunanjih zadev o potovanju španskega kralja v Pariz in o francosko-španski trgovinski zvezi. — Princ Jurij generalni guverner na Kreti je došel v Kopenhagen obiskat dvor. — Lordu Salisburyju se je zdravje nekoliko zboljšalo. — „Non expedit“ na Laškem se, kakor namiguje „Popolo Romano“ odpravi. Papež Pij X. bo ugodil iskreni želji laških katolikov, da se udeležujejo zopet državnozbornih volitev. — Ruski car — na Dunaju. „Zeit“ poroča, da pride ruski car 30. septembra na Dunaj, kjer ostane en dan, potem gre pa s cesarjem na lov na divje koze. — Nadvojvoda Ludovik Viktor je odpotoval iz Lila v Solnograd. — Shod čeških agrarcev se je vršil v Pardubicah. Sprejelo se se resolucije v prid kmetovalcev. — Iz Belgrada se poroča, da bo namestnikom patriarha Innocenca imenovan škof Nikodem Milas iz Zadra. Mej papirji umorjenega kralja Aleksandra so našli šek na 500.000 frankov, ki je še iz Milanove zapuščine. „Štampa“ vprašuje vlado, kaj namerava storiti s tem šekom. — Sokolske slavnosti v Budjavi. V Budjavi se je vdeležilo okoli 4000 Sokolov s 36 zastavami. Pet godb je igralo v slavnostnem sprevodu. Gromovito so se razlegali klici: „Naše so Budjevice!“ Nemci, ki so imeli istočasno turnarsko slavnost, so bili vsi poparjeni in malodušni. Častniki se nemške slavnosti niso vdeležili, ker je bil „Nemški Dom“ okrašen z frankfurtaricami. Kdaj bodo tudi v Ljubljani častniki tako nastopili?

Dnevne novice.

V Ljubljani, 18. avgusta.

Knezoškof bojevnikom iz Bosne in Hercegovine. Ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič je poslal odboru za slavnost 25 letnice okupacije Bosne in Herce-

govine brzojavko, v kateri izraža svojo veselje, da se je slavje lepo izvršilo, želeč, da to slavje pravi avstrijski patriotizem v srcu vseh slovenskih sinov še bolj vname in utrdi. Na brzojavki je knezoškof podpisal: »Anton Bonaventura, škof in pomočnik pri duhovnem osvojevanju Bosne in Hercegovine«.

Cesarjeva zahvala. Družbi sv. Cirila in Metoda je Nj. Veličanstvo cesar potom ljubljanske deželne vlade naznanil svojo zahvalo povodom v letošnji veliki skupščini v Litiji naznanjenega mu izraza zvestobe in vdanosti.

Delavskemu stavbnemu društvu v Ljubljani je ministerstvo dovolilo podpore 5000 kron. »Narod«, objavljajoč to podporo, dostavlja, da jo društvu od srca privoščijo, dasi »ne more ta podpora nič zaleči«. Ker hoče biti »Narod« tako dobro poučen o gospodarstvu v društvu, morda mu je tudi znano, da niti te podpore gotovi krogi društvu niso privoščili. O slabem gospodarstvu pa se ne more govoriti v društvu, katero je samo s prispevki svojih članov brez vsakih drugih podpor in s posojili zgradilo že 101 hišo, a je vzlic temu aktivno. »Narod« pa naj pokaže svoje simpatije do društva s tem, da ne bode objavljala lažljivih dopisov o njem.

Slovenski člani trgovske bolniške blagajne, pozor! Izvedeli smo iz zanesljivega vira, da so imeli nemški člani tega društva v nedeljo zaupno zborovanje glede volitve v trgovsko bolniško blagajno. Nemci se dobro pripravljajo ter že sedaj pozivljajo vse vnanje člane k volitvi. Govori se tudi, da imajo na razpolago agitacijski fond, kar jim seveda olajša delovanje. Kakor se vidi, nameravajo se Nemci na vsak način popolnoma polastiti bolniške blagajne. To so pokazali pri zadnjih volitvah, ko so hoteli par zavednih slovenskih odbornikov, ki imajo velike zasluge za društvo, strmoglaviti ter so mesto njih kandidirali zagrizene nemskutarje. Če bi ne bila pri zadnji volitvi udeležba Slovencev tudi velika, posrečil bi se jim bil poskus, da se polaste blagajne. Kaj dela sedaj slovensko trgovstvo? Ali mirno čaka, da bodo Nemci ugrabili to za slovensko trgovstvo velevažno društvo? Slovensko trgovstvo, posebno še gospode trgovce, pozivljemo, da store pri prihodnjih volitvah svojo dolžnost ter pridejo vsi do zadnjega na volišče, ker naravnost sramota bi bila, da bi radi brezbrlžnosti slovenskih članov Nemci dobili blagajno v roke.

Po slavnosti 25letnice okupacije. Sobotna slavnost 25letnice okupacije v Ljubljani je bila jako lepa, le nekaj je motilo slavnost — dejstvo, da izvestni krogi še vedno zadostno ne upoštevajo narodne enakopravnosti. Pred bojem našim vojakom godba igra »Naprej zastave slave« in ne prezirajo njihove narodnosti. Ob priliki 25letnice pa so morali bivši vojaki od zastopnika domačega 17. pešpolka slišati samonemški govor. Tako preziranje narodnih čustev gotovo ni umestno, pač pa obsodbe vredno! Na Češkem bi si kaj takega ne upali. Gosp. podpolkovniku Hergetu ne pripisujemo krivde, ker on slovenski ne zna, a krivi so oni, ki slovenske častnike nastavljajo po nemških krajih, mej nas pa pošiljajo častnike, ki niti slovenski ne morejo govoriti. Mnogi udeleženci so bili valed samonemškega govora zastopnika 17. pešpolka jako užaljeni in marsikdo je dejal: »Če so v boju vedno prvi Slovenci, naj pa tudi po boju priznavajo naše pravice!« Vojaška godba je se-le na odločno zahtevo občinstva zaigrala »Naprej zastave slave«, a ko je občinstvo zapelo »Hej Slovani«, se je demonstrativno odstranila. S takim postopanjem se udanost in ljubezen ne utrjuje. Dočim je na vsaki turnarski veselici navzoč tudi kapelnik vojaške godbe, ga k tej patrijotiški slavnosti ni bilo in prepustil je vodstvo svojemu namestniku. Tako so počastili vojaški krogi Slovence in njihovo junaštvo ob 25letnici okupacije!

Shod v Velikih Laščah. Preteklo nedeljo je katoliško-narodna stranka zopet pokazala, kako trdno zaslombo ima mej narodom. Priredila je v Velikih Laščah shod. Par liberalcev se je kar poskrilo, ljudstvo pa je prišlo na shod in pričalo s svojim od-

ločnim nastopom, da je tudi liberalizem izgubil vsa tla pod nogami. Shod se je vršil v »slovenskem salonu« pod velikim župnikovim kozolcem. Na stotine mož je navdušeno pozdravljalo vodjo katoliškonarodne stranke dr. Šusteršiča, ki se je tekom svojega govora posebno odločno obračal proti novi odredbi, da morajo krošnjari plačevati tudi občinske doklade, kar je mnogo zakrivil deželni odbor kranjski. V svojem govoru se je bavil posebno obširno s sedanjim položajem z ozirom na Ogrsko in z zahtevami ogrske obstrukcije, da naj se upelje za vojaštvo na Ogrskem madjarski armadni jezik. Če se Madjarom to dovoli, potem bo to dokaz, da so merodajni krogi mnenja, da bi moč armade nič ne trpela, ako ni samo nemščina izključno armadni jezik. Obratno bi bilo morda še boljše, da bi se vojakom poveljevalo v jeziku, katerega razumejo in ki jih navdušuje. Če pa merodajni krogi to priznajo Madjarom, nimamo mi nobenega povoda pehati se za nemški armadni jezik. Če je za Madjare dobra madjarska komanda, mora tudi za naše vojake biti dobra slovenska! (Gromovito odobravanje.) Gre se pa tukaj tudi za denar! Od l. 1867 dalje smo Avstriji plačevali ogromne svote za ogrsko vojaštvo. Vsako leto znašajo te svote približno 75 milijonov kron. Ako torej Madjari dobe madjarski armadni jezik, je to stvar dotičnih krogov, a za Madjare in njihovo madjarsko poveljevanje ne bomo plačevali niti vinarja. To je naš pogoj! Avstriji lahko z milijoni, ki jih dajemo tudi za ogrsko vojaštvo, uvedemo dveletno vojaško službo in imamo lahko 400.000 več vojakov, da se omogoči namestu triletnega službovanja pri vojakih le dveletno. Imamo torej lahko, ne da bi en vinar več izdali, ravno toliko armado, kakršno smo imeli z Madjari skupaj in tudi Madjare bomo lahko ugnali. Brez avstrijskega denarja bo madjarskim vojakom zmanjkalo še »bikse« za brke! Le narazen torej, gospodje Madjari, vsak bo pa zase plačeval! (Viharno odobravanje.) Pri srcu pa nam je tudi razvoj naše mornarice. Če nimamo zadostne vojne mornarice, trpi izvoz naših izdelkov in pridelkov. Angleži, Lah in Nemci so nas s svojo mornarico povsod potisnili nazaj in danes se pri Visu nekdanja zmagovalna avstrijska mornarica ne more meriti z laško mornarico. — Kdo pa ovira razvoj avstrijske mornarice? — Ogri, ker pravijo, da jih mornarica nič ne briga. Če se ločimo, praskali si bodo glave Madjari. Njihova moč je v skupni armadi. Plačajo eno tretjino, a hočejo imeti vse pravice. Ako se ločimo, potem bodo Madjari imeli majhno armado in tudi njihova moč bo manjša. Če je merodajnim krogom torej prav, da se uvede za ogrsko vojaštvo madjarski poveljni jezik, nam je tudi prav, zahtevali pa tudi bomo za naše polke slovensko poveljevanje! (Burno odobravanje.) Na to je prešel govornik od splošne vojne dolžnosti na splošno volivno pravico in razmere v kranjskem deželnem zboru. Soglasno so zborovalci izjavili, da so katoliško-narodni poslanci prav storili in da naj ne odnehajo dokler se ljudstvu ne dajo pravice. Oblibovali so, da vztrajajo zvesto na strani naših poslancev in naj traja boj tudi več let. Preko ljudstva se ne bo gospodarilo! Govornik je dejal: Naj nas nasprotniki sramote, kolikor hočejo, mi smo voljeni, da pravice ljudstva branimo. Nikdar nismo proti temu, da se naj dež. zbor ne skliče, ako obravnava stvari, ki so ljudstvu v korist, ne dovolimo pa nobene stvari, ki je ljudstvu v škodo in tudi ne kake stvari, ki bi izrekala sedanjí veščini kako zaupanje. Mi zahtevamo pravično spremembo volivnega reda, da bo zmagala pravična stvar. Shod, kateremu je predsedoval dež. poslanec Jaklič je soglasno izrekel zaupnico katoliško-narodnim poslancem in sprejel tudi resolucijo, ki se glasi: »Shod v Velikih Laščah poziva državne in deželne poslance na najodločnejši nastop za splošno volivno pravico v deželnem, kakor v državnem zboru in zahteva, da ne odnehajo prej, dokler ne dosežejo te ljudske zahteve.« Končno je dr. Šusteršič navdušeno pozival zborovalce, naj pri bližnji dopolnilni državnozborni volitvi vsi združijo svoje

glasove na kandidata katoliškonarodne stranke, dvornega svetnika Šukljeja.

Iz slovenskega gledališča. Predpriprave za bodočo sezono se že pridno vrše. Intendanca sestavlja bodoči repertoar, ki bo obsegal večidel le slovanske in druge svetovne moderne igre. Izmed izvirnih iger se kot noviteta uprizori Govékarjeva drama »Legijonarji«. Tudi gledé osebja se že vrše pogajanja in angažiranja. Z bivšima našima tenoristoma Raškovićem in Orželskijem se vrše pogajanja. Angažirana je operna pevka Mada Žchovska. Sicer upamo, da bo imela pri izbiranju repertoarja in osebja intendanca letos srednje roko, kakor lansko leto. Pod vodstvom režiserjev g. Verovška in Liera se vrši dramatična šola, ki jo obiskuje okolu 30 gojencev in gojenk. Mnenja smo, da bi se tudi ti gojenci dali uporabiti za kaj več, kakor za štatiranje, ako bi bili sposobni, ako pa niso sposobni, tedaj naj se pa v dramatično šolo sploh ne sprejmo.

Nemška nestrpnost. Nemci po listih silno vpijejo o slovenski nestrpnosti, a v istih nemških listih smo brali te dni pasovke na brate v Mariboru umrlega poštnega uradnika g. Schiffrerja. »Grazer Tagblatt« se je postavljalo kar na glavo. In zakaj? Hudoval se je, ker so bratje ob grobu svojega brata v Mariboru slovenski molili. Nemškonacionalna ošabnost smatra še slovensko molitev na grobu za izzivanje Nemcev. To je pač nestrpnost, da je ni para! — Tudi dr. Brejc ni po volji celovškim Nemcem. Nastopil je odločno za čast slovenskega jezika pri celovškem sodišču ter izjavil, da bo načeloma pri sodišču le slovenski govoril in tudi le slovenski odgovarjal. Sodni tajnik grof Wagensperg je poklical k dotični obravnavi tolmača. Tudi pretekli četrtak se je isto ponavljalo. Nemški listi sedaj bruhajo jeze, a pomagalo jim to ne bo.

— **25 letnica.** Jutri bo 25 let, ko so avstrijske čete zasedle glavno mesto Bosne Sarajevo.

— **Poroke.** Na praškem magistratu se je včeraj poročila pisateljica gđ. Zofka Kvedrova s cand. med. Vladimirom Jelovškom iz Zagreba. — Poročil se je c. kr. sodni kancelist gospod Anton Novak iz Senožca z gđ. Angelico Može. — Asistent pri južni železnici gospod Milan Brinšek se je včeraj poročil v Ilirski Bistrici z gđ. Miroslavo Martinčič. — Dne 20. t. m. se bo v Ljubljani poročil privatni uradnik in hišni posestnik g. Ivan Pintar z gđ. Lujizo Müller, hčerko vojaškega oskrbnika v pok. iz Gradca.

— **Iz Kamnika** se poroča: Kamnik je že danes 17. t. m. popoldne ves v zastavah. Vojaki so postavili nebroj slavolokov po mestu. V kopališču vrši se koncert za pogorelece v Bovecu; udeležba ogromna. Vojaška godba s sviranjem slovenskih kompozicij občinstvo kar elektrizuje. Slovenski podčastniki prepevajo krasno slovenske in slovanske skladbe. Zvečer mirozov po mestu, mestna hiša se krasno razsvetli. »Kamniški dom« skoro dovršen v zastavah in o njega pročelju se čuje splošna pohvala, posebno častništva.

— **Savski most v Kranju.** Vlada je menda vendarle prišla do spoznanja, da je treba resno misliti na to, da se nadomesti stari leseni in vsako leto šestkrat popravljeni savski most z novim modernim mostom. V ta namen so te dni preiskavali na desnem savskem bregu svet, ki je skozinsko skalnat. Vlada bo potem na podlagi teh podatkov preštudirala svoj načrt in upanje imamo, da se prihodnjo pomlad prične graditi nov železni most s kamenitim podstavkom in s tem odpomore živi potrebi in vroči želji prebivalstva.

— **V Ljutomeru** je bila preteklo nedeljo ustanovna slavnost oziroma prvi občni zbor murskega »Sokola«. Že včeraj smo omenili, da so o tej priliki prihiteli mej Slovence bratje Hrvatje. Omeniti moramo še, da je najnamenitejši bil govor starostne varaždinskega »Sokola« vrliga hrvatskega domoljuba g. dr. Pero Magdiča, ki je govoril — slovenskemu kmetu. Nastopilo je več pevskih zborov. Naroda je bilo zbranega okolu 3000 oseb.

— **Nesreča pri poljedelskem stroju.** Posetnika Janeza Marinka po domače Graščaka v Goricah pri Ljubljani je takozvani »trikel« pri mlatinici, ki je odletel z veliko silo v njegov trehuh, tako nevarno ranil, da je skoro na to umrl. Zapustil je šest nedorastlih otroh. Včeraj je bil pogreb.

— **Umrli** je v zdravilišču Gmunden okrajni glavar iz St. Vida na Koroškem Ernst Goethem de St. Agathe.

— **Deska ubila** je v občini Stopiče 1½ letno Ano Jenič.

— **Nesreča na železnici.** V Trstu je prišel delavec Anton Andrej meje dva voza, ki sta ga stisla. Dobil je težke notranje poškodbe.

— **Na pomoč** je klical te dni neki človek v starološkem Ljubniku. Izpočetka se ni nihče mnogo menil za klicanje, a ker se je klicanje in vzdihovanje le ponavhalo, šli so ljudje iskat ponesrečenca. Dne 13. avgusta so ga iskali pozno v noč, a dobili niso ničesar, še sledu ne o kakem dloveku. Naslednji dan so iskanje nadaljevali; sed dvajset fantov in mož je šlo s tremi orožniki v Ljubnik. Ta dan so imeli srečo: našli, oziroma ujeli so ponesrečenca. Bil je baje neki pastir, ki je izgubil ovčico in v strahu pred gospodarjevo jezo ni upal domu in klical po Ljubniku ljudi, naj mu pomagajo poiskati izgubljeno ovčico.

— **Iz Litije** nam piše prijatelj našega lista: Spisčno sočutje se opaža po našem trgu za bližnje pogorelece — Vačane. Kakor hitro smo opazili, da gori v Vačah, je takoj odhitela naša požarna bramba na lice mesta. Ovirala je naglo se razširjajoči ogenj, da se ni oprijel tudi cerkve, ki je bila v skrajni nevarnosti ter že jela nad božjim grobom goreti. Čudili smo se, kje je bila šmartinska požarna bramba, da je ni bilo cel čas blizu, akoravno je gorelo še v soboto in nekoliko tudi v nedeljo. — Uvidevši stisko pogorelec je odredil g. okrajni glavar, da so se takoj začeli pobirati prostovoljni darovi. Nabrala se je lepa svota, kupilo dokaj živeža, ki se je včeraj razdeljeval med pogorelece. Takoj v soboto pa so nekateri naših tržanov, v prvi vrsti moramo omenjati gosp. Slanca, hitro zbrali najpotrebnejšega živeža, kot kruha, sira i. dr., peljali na Vače in ondi porazdelili. Oba praznika se je od nas in od drugod peljalo mnogo ljudstva ogledat si nesrečni kraj. Ljudje so res usmiljenja in podpore potrebni.

— **Sv. Gora pri Gorici.** Zlato mašo je na praznik Vnebovzetja Dev. Marije obhajal tukaj pred gosp. Gabrijelem Lex, častni kanonik in dekan v St. Vidu na Koroškem. — Od 10. t. mes biva tukaj vlč. g. rektor Küster, duhovnik münsterške škofije, da se bolje slovenščini privadi. Ljubezen do naših slovenskih rudarjev na Vestfalskem ga je k nam pripeljala. Obiskal bo tudi Ljubljano.

— **Semenj za ječmen.** Trgovaška in obrtniška zbornica v Miskolcu je naznanila trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo letošnji VI. deželni semenj za ječmen v Miskolcu vršil dne 25. avgusta t. l. Dotični razglas in izvleček iz poslovnega reda za ta semenj se lahko vpogledata v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **Poročnikom namestnikom imenovana** sta Emil Knific, gojenec mariborske kadetne šole, pri pešpolku št. 17. in Rudolf Zari, gojenec mariborske kadetne šole, k pešpolku št. 7.

— **Subvencija.** Poljedelsko ministerstvo je dovolilo mlekarji zadrugi v Hobovšah drž. podpore 800 K.

— **Parno žago** namerava zgraditi posestnik Franc Švigelj na Bregu pri Borovnici.

— **Pastirjeva sreča v nesreči.** Te dni je padel na paši pri Križu na Krasu 13 letni Franc Bezek v 25 m. globoko brezno. Še le po preteku 15 ur so ga ljudje izvlekli iz brezna. Deček na splošno začudenje ni bil mrtev in le nekoliko ranjen.

— **Novo magistratno poslopje v Novem Mestu** je sklenil zgraditi občinski svet novomeški. Zgradba bo stala 45.000 K. Za načrte bodete razpisane dve nagradi v znesku 400 in 200 K. Poslopje bo stalo na mestu, kjer sedaj stoji staro poslopje, katero prično podirati prihodnjo zimo. Mej tem časom bodo uradni prostori obč. urada in mestne hranilnice v hiši Antona Kočvarja.

— **Dragonca ubili.** V nedeljo zvečer so se sešli v Bitnem pri Kranju domači fantje in endi stanujoči dragonci. En dragonc je ubit. Kdo ga je ubil, se ne ve. Govorice gredo, da so ga domači fantje; drugi zopet trdijo, da ga je sunil nek infanterist. Obdukcija bo dokazala, s kom je bil sunjen. V obče se sodi, da so bili vzrok pretepa sami dragonci, ki so preveč vzgledali ob krogu his.

— **Solstvo v Trzinu.** Jahres-Bericht der Volksschule und der mit derselben in Verbindung stehenden gewerblichen Fortbildungsschule in Neumarkt. — Letno poročilo ljudske in obrtne nadaljevalne šole v Trzinu l. 1902/1903. To letno poročilo izkazuje, da je na razd. štirirazredni ljudski šoli podučevalo 8 učiteljev in 2 kateheta. Tekom šolskega leta je bilo sprejetih (242+231) — 473 učencev in učenk; koncem leta jih je ostalo 456 (236+220). Materni jezik je bil slovenski 437, nemški 30, češki 6, (všeti so tudi tisti, ki so med letom izstopili.) Vere so bili vsi otroci katoliške. V šolo je 457 učencev prav prično hodilo. Za višji razred sposobnih je 317 (160 dečkov in 157 deklic), nesposobnih 135 (73+62), neizpranih 5 (3+1). — Na obrtni nadaljevalni šoli so podučevali 4 gg. učitelji in 1 katehet. Koncem l. je bilo 56

učencev (v začetku št. Mat. ni jezik in bil slovenski 63, nemški 2, češki 1 učenec. Prvi red je dobilo 37 učencev, nesposobnih je 18 in 1 ni bil izpran. — Koncem šolskega leta je bila razstava ženskih ročnih del in risalnih ter pismenih izdelkov učencev obrtne nadaljevalne šole.

— **Poštne vesti.** Definitivno so potrjeni na svojih službenih mestih: provizorična poštna ekspedientinja Sofija Pirc, prov. poštni ekspedient Jožef Zanet, provizorični poštni sluga Franc Šimnovec, Karol Gorjanec, Jakob Bezljaj in Anton Ravnikar v Ljubljani, Martin Gruden v Novem mestu, Alojzij Klun in Jos. Humar v St. Petru na Notranjskem. Poštna pomožna uradnica Roza Šlebnik premeščena je iz Matulije v Bohinjko Bistrico. — Razpisano je mesto poštne ekspedientorja v Boh. Bani.

— **Nova opera na slovenskem odru** Kakor čujemo, je uprava slovenskega gledališča sprejela Mandušovo opero »Peter Svadič«.

— **Potres v Zagrebu.** Včeraj ob 8. uri 46 m. dopoldne so čutili v Zagrebu potresni sunek, ki mu je sledilo podzemeljsko bobnenje. Ob 9. uri 57 m. se je sunek ponovil in je trajal 7 sekund.

— **Premovanje konj** je bilo včeraj v Trebnjem na Dolenjskem. Sin tukajšnega tovarnarja g. Drelseta je dobil za svoja konja dve prvi državni darili z diplomama.

— **Še nekaj o požaru na Vačah.** Piše se nam: »Ves trg pogorel. Stariši, pazite na otroke!« te besede so zadrti Vačani dne 14. avgusta v kroniko svojega trga. S strahom bo bral pozni vnuk, te besede in se zgražal, ko mu bo pripovedovala cisvela babica, kako je postal lepi trg Vače v dobri četrt ure kup očrnelih vilin. Brale bodo te besede slovenske matere in gospodinje in si zapisale globoko v srce svaveči opomin: Stariši pazite na otroke!! Dne 14. avgusta ob pol enajstih dopoldne so zakurili pri Farbarju otroci blizo skednja, ki je bil hipoma ves v plamenu. Odtod se je razširil ogenj na vse strani z nepopisno hitrostjo ter upepelil 40 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Na gašenje niti misliti ni bilo, ker se je ogenj širil prehitro. Ljudje so rešili živino in to kar so imeli obleke na sebi. Več svinj je zgorelo. Zgorel je ves živež, vsa krma in več žita, ker so nekateri že precej čmrlili. Nenasitni plamen je pretil tudi ponosu vaškega trga, veličastni cerkvi. Bila je v veliki nevarnosti; nad božjim grobom in v zakrstitji je že gorelo. Okna so popokala v cerkvi vsa. Rešila jo je deloma vzvišena lega, zlasti pa gre hvala vrlim litjskim ognjegascem, ki so prihiteli na pomoč navzile veliki daljavi nepričakovano hitro in neumorno delali cel dan, celo noč, na Vel. Šnaren cel dan in ravno tako še v nedeljo. Bodi jim na tem mestu izrečena zaslužna izkrena zahvala in priznanje. Prav tako tudi gg. orožnikom iz Litije in Zagorja. Kapelanija, šola, pošta, orožniško poslopje je do tal pogorelo. Ostalo je župnišče in na spodnjem koncu par biš, ker je veter vlek v nasprotno stran. Večjih nesreč pri ljudeh hvala Bogu ni bilo. Samo babica Terezija Zupancič je umrla še isti dan valed strahu, in par ljudi se je onesvestilo. Ljudstvo britko občuti in obkrojuje strašno nesrečo in se proseče priporoča usmiljenim srcem za kako pomoč. Vsak dar hvaležno sprejme župni ali županski urad na Vačah. Ljudstvo je sicer ob razvalinah svojega imetja skoraj obupano, a vendar zaupno obrača pogled k onemu, ki je tudi Oče sirot in ga prosi, naj obudi nesrečnim pogorelcem prav mnogo usmiljenih in poštrednih src in naj jih sam podpira v njih bedi.

— **Prošnja.** Č. št. ta načelnštva podružnic družba sv. Cirila in Metoda, ki za leto 1903 še niso naznanila številu svojih udov, t. j. ustanovnikov, letnikov in podpornikov, se ponavljajoč lepo prosijo, naj jih družbinemu vodstvu kar po dopisnicah naznani do 5. septembra t. l.

— **Občinski svet za kazino.** Tudi v Mariboru je nemška kazina na kantu. Mariborski občinski svet je sklenil poravnati obresti in prevzeti amortizacijo kazinskega dolga v znesku 15.000 K.

— **Prijatelja ustrelil!** V Sv. Volfanku se je dogodil nastopni veletragični slučaj. Ivan Lupinšek, ki je grbast, je rekel svojemu prijatelju, nekemu lovcu, v šali, naj mu odstreli grbo. Prijatelj je res prizdignil puško, a ni vedel, da je ista nabazana. Puška se je sprožila in je zasedla Lupinška v hrbet tako nesrečno, da je nesrečnež izdihnil v malo minutah. A pretresljiv je bil prizor, ko je v teh minutah iz arca odpustil prijatelju, ki ga je jokaje prosil odpuščanja. Pokojnik je bil v 28. letu in jako blag mladenič. Za uboge stariše je njegova smrt hud udarec, ker je bil jima edina opora na stare dni.

— **Iz Hrvatske.** »Hrv. Pravo« sklicuje za dan 11. oktobra glavno skupščino čiste stranke prava. V oklicu pravi: Ker so se klubi in zaupniki čiste stranke prava izjavili za zedinjenje te

stranke s hrvatsko stranko prava; ker »dalje sklenili, da v svojo zedinjenja nosi »Hrv. Pravo« naslov, novine hrvatske stranke prava, kateri sklep je že proveden; ker je dalje čista stranka prava faktično jedna s hrv. stranko prava, a ker je njeno predsedništvo pooblašeno za poslovodstvo samo tako dolgo, dokler glavna skupščina formalno ne izvede tega zedinjenja, zato sklicujem glavno skupščino čiste stranke prava na dan 11. okt. 1903 v Zagrebu s sledečim dnevnim redom: Zedinjenje čiste stranke prava s hrv. stranko prava. Evgenij Kumičić, predsednik. — Ist dan vratio se bo pred skupščino svedano odkritje nagrobnega spomenika pok. Anti Starčeviću. Spomenik je na pravil slavnih hrv. kipar Rendé na stroške pokojnikovega nečaka dr. Mile Starčevića. — Včeraj so izpustili iz preiskovalnega zapora dr. Potočnjaka, ki je radi zadnjih ne mirov presedel tri mesece v ječi. — Čujejo se zopet glasovi o razpustu hrvatskega sabora in o novih volitvah.

— **Velika nesreča na morju.** Ko so se v soboto zvečer vračali letniki na parniku »Gianpaolo« iz Milj v Trst, dogodila se je na parniku velika nesreča. Okolu 10. ure zvečer padel je namreč s parnika v morja tri in pol letni deček Humbert Štrukelj, sin vdove Antonijete Štrukelj, in utonil.

Ljubljanske novice.

Cesarjev rojstni dan v Ljubljani. Včeraj zvečer je svirala po mestu društvena godba navduševalne slovenske koračnice. — Raz vladnih in deželnih poslopij plapolajo zastave. Danes dopoldne je bila v stolnici slovesna služba božja, katero je opravil mil. gospod prelat in stolni prošt dr. Kulavic in so se je vdeležili načelniki civilnih in vojaških oblasti. Z grada so gromeli topovi. Okolu cerkve sta stala dva batalijona rezervistov 17. pešpolka, ki odkorakajo na vojaške vaje.

Pogreb bojovnika. Včeraj popoldne se je vršil pogreb Jožefa Kordiša, katerega je, prišedšega k slavnosti 25letnice okupacije Bosne, zadela v Ljubljani kap. Pogreba se je udeležil slavnostni odbor: gg. Senekovič, Svetek, Pogačnik, Ženko, Gorše in mnogo drugih gospodov. Odbor je položil na krsto svojega sobojevnika lep venec z napisom: »Slavnostni odbor petindvajsetletnice«.

Pokopali so kontoristino gđ. Ivano Žnidaršič.

Potresna opazovalnica je zabeležila te dni dvakrat oddaljeno potresno tresenje.

Jablana v cvetu. V malih čolnarskih ulicah št. 17 na Opekarski cesti, last gosp. Keržeta, se nahaja jablana v polnem cvetu.

Cestarski nadzornik J. Koutny je začel z zgradbo svoje hiše ob Vodovodni cesti. Hiša bo do zime pod streho.

Nekdanji jez pri Krennerjevi tovarni za koce v Vodmatu bi sedanj lastnik poslopja g. Dragotin Hribar rad zopet zgradil. Mestna občina in odbor za osuševanje barja mu tega seveda ne dovolita, kar je samo ob sebi umevno.

Novo veliko prodajalno za papir, knjige itd. otvori tiskar Dragotin Hribar v Schleimerjevi hiši v Selenburgovi ulici. Dosedanja najemnika ondotnih dveh prostorov, krojač Cassermann in črevljar Štantner se mu umakneta drugam. Cassermann ima sedaj svoje prostore v bivši Schumijevi delavnici v Selenburgovi ulici.

Mrtva sezona v Ljubljani. Za naše mesto so prišli zdaj pravci »pasji dnevi«, kajti dijakov ni, vojakov ni tu in tudi meščanstva se je mnogo podalo na deželo. Ko bi ne imeli zdaj društvene godbe za silo, bi Ljubljancanje dolgega časa zijali, tujci pa še bolj!

Ljubljanka je upadla za 0.20 m. pod normalom.

Tatvina. V noči od 15. na 16. t. m. je bila Katarina Vondnič, delavki v tobačni tovarni, stanujoči na sv. Petra nasipu št. 67, ukradena denarnica z 10 kronami, katero je pustila na oknu, pri katerem so bile šaluzije le priprte. Tat je šaluzijo odprl in denarnico vzel.

Okradeni hlapec. Dne 15. t. m. ponoči je bila Jebračnovem hlapcu Antonu Zgoznanju na Rimske cesti št. 11 v gostilni Ivana Pogorelca na Rimske cesti št. 19 iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imel nad 13 kron denarja. Tatvine sumljiv je neki fижakar, ki je sedel poleg njega v gostilni.

S sekiro napaden. V deželno bolnico so pripeljali 24 let starega devljarskega pomočnika Ivana Nagliča iz Viševke občina Šenčur pri Kranju. V nedeljo zvečer ga je na poti domov napadel posestnikov sin J. Sajovic iz Viševke s sekiro in mu zadal udarec po desni strani obraza tako, da mu je prebil deljst in mu izbil šest zob.

Pes pod vlakom. Včeraj popoldne je na železniškem prelazu na Dunajski cesti poštni vlak povozil Stebijevega psa.

Poprava jubilejskega mostu. V petek so na jubilejskem mostu odstranili na dveh voglih asfaltni tlak, da izvrše za odtok vode potrebne ližake. Torej zopet — novi stroški!

Pri tej priliki moramo pozoriti na naša stavbnege svetnika Duflista na razpokane betonske podstavke pod lintverni, ki zijajo gori proti lintvernom.

Del Cottovo posestvo na Poljanah se že prazni. Gradišč in gospodarska poslopja stoje že prazna in čakajo na zidarske krampe. Prično namreč koncem tega meseca podirati.

Izseljevanje. Danes ponoči odpotovalo je od tod 147 oseb v Ameriko in sicer 73 Slovencev in 74 Hrvatov.

Nesreča pri delu. Včeraj popoldne je v Pilkotovi delavnici na Cesti na Rudolfovo železnico ključarskemu vajencu Avgustu Robiču, strugarski stroj odtrgal na desni roki dva prsta. Ponesrečenca so pripeljali v deželno bolnico.

Veliko vrtno veselico priredi pevsko društvo »Ljubljana« v nedeljo dne 23. t. m. na Kozlerjevem vrtu s sodelovanjem slavne ljubljanske društvene godbe. Vpored: Petje, godba, panoptikum in razne znamenitosti, bengaličen ogenj itd. Ob 6. uri se spusti 4 metre visok zrakov plov v zrak. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina 40 vinarjev za osebo. Častiti gg. podporni člani in otroci so vstopnine prosti. Posebna vabila se ne razpošiljajo. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica v nedeljo 30. t. m. Odbor.

Borilci za 200 kron. Cirkus Viktor vzbuja sedaj veliko zanimanje s točko, pri kateri nastopi borilec Moretti iz Trsta in ki obljublja vsakemu, ki ga v umetnem borenju vrže, 200 k r o n. Njegova nadeja, da se nihče ne bo upal v Ljubljani z njim metati, se pa ni uresničila. Oglasil se je neki Svoboda, mesarski pomočnik pri Berganjanu v Šiški. Včeraj sta se ta dva moža metala. Posebno veliko je bilo v cirkusu mesarjev, ki so občudovali spretnost svojega stanovskega tovariša. Dasi se je Moretti krčevito trudil, da bi vrgel Svobodo, vendar ni imel vspeha, pa tudi Svoboda ni premagal Morettija. Boj je ostal neodločen in se bo nadaljeval. Na boj z Morettijem pa sta se oglašila še druga pogumna fanti: Jožef Bajc in Štefan Stanej.

Izgubljeno in najdeno. Marija Tomc, delavka v tobačni tovarni, stan. v Spodnji Šiški št. 110 je izgubila dne 15. t. m. dopoldne neke v mestu srebrno žensko uro. — Zlatarski vajenec Hinko Kadruka v Čevljarskih ulicah št. 2 je izgubil na poti od doma po Ždovskih ulicah in Dvornem trgu do »Zvezde« zlat, poročen prstan. — Sedlar Filip Bažinger, stan. na Rimske cesti št. 19 je izgubil v soboto dopoldne na poti od doma po Igrških ulicah, Erjavčevi cesti, Gradišču, Kongresnem trgu in po Selenburgovih ulicah do glavne pošte srebrno uro s kratko verižico, na obesku verižice sta vtisnjeni črki F. R. — Filip Kobal, vajenec v kavarni »Valvazor« je našel v soboto ponoči pred kavarno dva bankovca po 50 K. Ta denar je bil izgubil potnik Karol Vilhar stan. v sv. Florjani ulicah št. 23. — V »Zvezdi« je našel dne 15. t. m. dopoldne dijak Josip Podivavnik, stan. na sv. Petra cesti št. 85 srebrno uro in nikelnasto verižico. — Na južnem kolodvoru so bile v minolem tednu najdene sledeče reči: 1 dežnik, 1 palica in 1 preveza za brke. — Na Mestnem trgu ali pa pred škofijo je izgubila neka dama zlat ščipalnik. — Na poti po Franca Jožefa cesti in po Lattermanovem drevoredu do cirkusa je bila izgubljena nikelnasta verižica.

Vstaja na Balkanu.

Iz Skoplja poročajo, da so Turki umorili ruskega konzula v Solunu Giersa, in konzula v Skoplju, Mandelstamma. — Po vsi okolici Skoplja divja upor; dogajajo se grozovitosti, ki se zde skoro neverjetne. Umori in uboji so vsakdanje prikazni; strašno ulogo igrajo bombe.

Dne 15. avg. zvečer bilo je celo Skoplje pokonci. Vse je kričalo: Macedonci gredo! Turško topništvo in konjenišтво je dirjalo po mestu, da je ubrani pred napadom. Guverner je baje zvedel iz gotovega vira, da se pripravljajo napad na mesto, seveda napad z bombami in dinamitom. Nazadnje se je izkazalo, da so jih vstahi vodili za nos.

V Skoplje je prišel nemudoma guverner Sakir paša, da se posvetuje s tukajšnjimi zapovedniki, ali bi proglasil obsedno stanje za kosovski, bitoljski (monastirski) in solunski okraj.

V nedelje je vrgla dinamitna bomba v zrak hišo turškega zapovednika v Pribiljeh pri Skoplju. Častnik je ubit. Po eksploziji so prihrumeli vstahi in poklali vse turške uradnike. V okolici je bilo isti dan še deset eksplozij, pri čemur je poginilo mnogo Turkov.

Pri Vodeni napadli so vstahi turško pošto in odnesli 25.000 funtov šterlingov.

Blizu Ohrida potolkli so vstahi del turške vojske in otehi 80 vozov moke, katere so peljali vojaki v Monastir. Vojaki v celih trumah zapuščajo vladne čete in beže v gore.

Vlada se najbolj boji za mesto Skoplje. Policija je dobila višjo odredbo, da takoj

vsacega ubije, ki bi se na zahtevo ne hotel ali ne mogel legitimirati. Pomoriti morajo tajno tudi vse one osebe, ki so količkej sumljive. V Skoplju se je pridružio vstašem zopet nad 200 Bolgarov.

Osební vlak, ki je vozil v nedeljo iz Soluna v Skoplje, je vrgla dinamitna bomba pri postaji Amatovo v zrak. Število mrtvih in ranjenih je veliko.

Mesto Krušovo, ki so je zasedli vstaši, in kateremu se je bližalo več tisoč vojakov, so vstaši zopet ostavili, predno je prišlo do boja.

Vas Zive so vstaši vpepelili; izmed 94 hiš jih je zgorelo 89.

V srbski vasi Kladnik se je sešlo več srbskih vasi na skupen dogovor. Sklenili so, da pograbiijo za orožje in se bore za svobodo. Iz Kladnika je odšlo takoj nad 600 oboroženih Srbov v samostan pri Kuševem, kjer so prisegli, da bodo vztrajali v borbi, dokler ne bo de domovina oslobojena ali dokler sami ne poginejo. V samostanu so prejeli sveto obhajilo, potem so odšli v gore in se pridružili vstašem. Spotoma so požgali več turških vasi.

Turško prebivalstvo v monastirskem okraju se pripravlja na odpor. Ze ponovno so prosili tamošnji Turki, naj se jim dovoli, da smejo oboroženi nastopiti proti vstašem. Tudi Grki so ogorčeni na vstaše. Grški ministarski predsednik Ralli je izjavil, da Turki in Grki ne morejo več trpeti bolgarskega nasilja ter da bodo začeli z orožjem vračati njihova dela.

V Belgradu morda nimajo drugega posla, nego da pregledujejo bolgarske pčisljave. Dunajska ttrdka Kehn & Mittler je namreč zopet poslala nekoliko zabojev patron na naslov nekega zasebnika v Zofiji; na zaboj h je bila vsebina naznačena z „žebliji“; carinski urad v Belgradu je prevaro zopet zasledil in naložil trdki globo 30.000 kron.

Bolgarska vlada je naročila pri neki dunajski trdki 15 milijonov patron. Najbrže jih bo de v kratkem rabila.

Min. predsednik Petrov je izjavil avstro-ogrskemu zastopniku, da Bolgarija ne more več mirno gledati turških grozovitosti. V Turčiji je zaprtih 2800 Bolgarov.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Oproščen zatoženec. Neka ljubljanska trdka je tožila nekega Krivca zaradi razžaljenja časti, ker ji je ta očital v civilni pravdi nerednosti glede nekega posojila. Krivec je bil oproščen, a tožnik se ni pritožil. Čujemo, da je ta zadeva v zvezi z ukorom, ki ga je dobil od sodišča g. notar Plantan.

Siloviti pristiljenec. Ko je 22. majnika t. l. paznik prisilne delavnice prinesel hrano prisiljencu Janezu Steinkoglerju, začel ga je ta zmerjati s p psom ter ga je tudi po licu s pestjo udaril. Steinkogler je bil že enajstkrat kaznovan. Sodni dvor ga je obsodil zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe na pol leta težke ječe.

Razne stvari.

Najnovejšje od rasnih strani

Spomenik cesarici Elizabeti so odkrili v nedeljo v Kašavi. — Jules Verne je sedaj skoraj popolno oslepel. Operaciji se noče podvreči, ker meni, da pri svojih 75 letih, ki jih ima, se ne more brez nevarnosti podvreči težki operaciji. Ravno sedaj je dovršil svoj 100. roman. Sedaj živi čisto sam za se v mali hišici, v kateri prebiva že 17 let. — Roparski umor. Davida Lewyja, lastnika loterijske pisarne so našli včeraj v njegovem stanovanju v Hamburgu umorjenega in oropanega. Zločin se je izvršil že pred kakimi 5 ali 6 dnevi. Za onega, ki zločinca dobi, je razpisana nagrada 500 m. — Nesreča v gorah. 12 t. m. je turist Josip Croce iz Lošinja, ki je šel na Monte Maggio, padel raz 120 metrov visoko skalo in ostal takoj na mestu mrtev. — Anarhisti na Spanskem. Z ozirom na anarhističko gibanje v Spaniji so dobili vsi prefekti nalog, izgnati vse tujece, ki nimajo pravice bivati v onem kraju. — Kralj Edvard v Marijinih varih. Zupanstvo v Marijinih varih je izdalo na občinstvo sledečo prošnjo: »Uljudno, toda z vso odločnostjo se prosim, pustiti angleškega kralja nemotenega in mirnega in ne z radovednostjo visokega gosta vznemirjati. Prošnja je imela uspeh; kralj se nemoten izorehaja v družbi svojih dveh adjutantov. — Avstro-ogrski poslanik v Carigradu baron Calice je zopet rujno zahteval od velikega vezirja, da se bolje zaščiti železniška proga, ki vodi skozi Makedonijo. — Rusko vojno bro-

do v je, ki se bliža turškim vodam, sestoji iz štirih oklopnih, štirih torpedov in šestoro razstrelivnih čolnov. — Slavnost v Petrinji. Včeraj je slavil varaždinski pešpolk št. 16 dvestoletnico svojega obstanka. Udeležil se je slavnosti bivši z poveljnik tega polka, fml. Babič. Mesto je bilo v zastavah. — Sola za časnikarje. Izdajatelj »New jorck Worlda« Palitzer je zročil Kolumbia univerzi dva milijona dolarjev za ustanovitev časnikarske šole, ki bo imela zvezo z univerzo. — Dvoboj je imel vsenemški poslanec Berger z nekim poštnim uradnikom na Dunaju. Uradnik je ranjen. — Torpedo je trčil blizu Helgoland v ladijo »Kaiser Friderik III.« Torpedo ima precejšnje poškodbe. En mornar je v soboto za ranami umrl. — 300 hvatskih učiteljskih kandidatinj ne more dobiti na Hrvatskem službe.

Telefonska in brzajavna poročila.

Kranj, 18. avgusta. Mesto Kranj je napolnjeno z vojaštvom. Prišel je tudi Njegova cesarska visokost nadvojvoda (Jožef) Ferdinand in biva v škofiji. Njemu na čast je mesto v zastavah; cesarskih in narodnih. Sinoči je bila razsvetljava mesta. Vojaška godba je krasno igrala podoknice pred stanovanjem nadvojvode, generala in okrajnega glavarja in je obhodila vse mesto. — Spremljalo jo je silno veliko ljudstva. Danes ob 8. uri ie bila vojaška maša v šotoru v Gaštevju. Očaral je gledalce slikovit prizor. Ob pol 1. je bil obed, h kateremu so bili povabljeni nekateri civilni odličnjaki. Nadvojvoda je ljubeznjiv in se čuti jako domačega med ljudstvom. Govori že nekoliko slovenski.

Dunaj, 18. avg. Povodom cesarjevega godu igrane so danes zjutraj vojaške godbe po cestah. Na vojaškem vežbališču vršila se je vojaška parada dunajske garnizije s sveto mašo na prostem. Po vseh mestnih cerkvah je bila slovesna služba božja.

Dunaj, 18. avgusta. »Deutsches Volksblatt« poroča iz Belgrada, da zarotniki izvršujejo silen terorizem na kralja, ki se je izrazil, da obžaluje svoj prihod na Srbsko.

Dunaj, 18. avgusta. »Neues Wiener Tagblatt« pravi: Dohod ruske vojne mornarice pred Carigrad ni naperjen proti sultanu, ampak ima namen braniti sultana proti morebitni zaroti v njegovi palači, ker so Albanci in panislamei silno razburjeni radi usmrčenja morilca ruskega konzula Rostovskega.

Dunaj, 18. avgusta. Na borzi so razširjena vznemirjajoča poročila, da Bolgarija mobilizuje.

Dunaj, 18. avgusta. Iz Lisabone prihajajo poročila o strahoviti paniki, ki jo je ondi povzročil potres. Zemlja se je tako silno stresla, da so bežali ljudje na ceste. Ljudje, ki so bili že v posteljah, so vstali. Nekaj žensk je iz četrtega ali tretjega nadstropja poskakalo na cesto. Infant Alfonso je v gledališču miril občinstvo. Ko je občinstvo zapustilo kolizej, je pričel goreti. 88 parnih brizgalnic je gasilo ogenj. Sicer ni potres napravil škode. Iz provincije še ni poročil.

Dunaj, 18. avgusta. »Reichspost« poroča, da dobé Ogrri mnogo koncesij, izvzemši madjarski armadni jezik, pač pa bo madjarščina učni jezik v kadetnih šolah in sodni jezik pri vojaških sodiščih. Posebno naklonjen je Madjarom šef generalnega štaba, ki v tem smislu deluje pri vladarju. S temi koncesijami bi se madjarskemu armadnemu jeziku ne zaprla pot, ampak se mu celo ugledala.

Dunaj, 18. avgusta. Včeraj se je vršil ministerski svet.

Budimpešta, 18. avgusta. Jutri zvečer pride cesar sem. V četrtek se vdeleži slavnosti na čast sv. Štefanu, v

petek bo imel avdijence. Pozornost vzbuja dejstvo, da je povabljen k avdijenci tudi vodja katoliške stranke grof Ivan Zichy, ker se doslej še nikdar ni zgodilo, da bi vpraševala krona za svet opozicijo. Pravijo, da je to delo nadvojvoda Frana Ferdinanda.

Gastein, 18. avgusta. Bivši poslanec dr. Russ, rodom Kranjec, je po daljši nevarni bolezni se prišel sem zdraviti.

Sisek, 18. avgusta. Včeraj ob 8. uri 45 minut se je čutil tu potresni sunek.

Zagreb, 18. avgusta. Radi sumnje sodelovanja pri dinamitnih atentatih je policija aretirala Rudolfa Papeža.

Zagreb, 18. avgusta. V Konščini v zagorskem okraju so bili zopet nemiri. Prodajalno židovskega trgovca Tausiga so demonstrantje opleniili. Prišlo je do boja z vojaštvom. En demonstrant je ustreljen, dva težko, več lahko ranjenih.

Zagreb, 18. avgusta. Danes na cesarjev rojstni dan plapola na železniških postajah poleg madjarske tudi hrvatska zastava. Hrvatski listi pravijo, da je to tudi nepostavno.

Zlata, 18. avgusta. Prepis volilnih zapisnikov je oblast vskratila. Volilci so poslali pritožbo na bana.

Lvov, 18. avgusta. V Vidovicah se je pričela obravnava proti policijskemu inspektorju Cylińskemu in njegovim uradnikom, ki so dajali na natezalnice aretirance ter tako izsiljevali iz njih pripoznanja. Obravnava bo trajala več dni.

Rim, 18. avgusta. »Tribuna« pravi, da je Avstrija uročila ugovor proti imenovanju Merry del Valla nuncijem na Dunaju.

Rim, 18. avg. V ministerstvu zunanjih del potrjujejo, da pride ruski car mej 15. in 20. oktobrom v Italijo, skoro na to, ko se vrne kralj Viktor Emanuel iz Pariza. Car obišče tudi Florenco.

Draždani, 18. avg. Odposlanci srbskega kralja Petra so iskali tu pri raznih bankah posojila. Odpotovati so morali brez vspeha.

Solun, 18. avgusta. Današnji dan je bil miren. Brzajavne zveze so zopet popravljene, istotako mostovi. Da so vstaši mirnejši (?), je baje pripisovati njihovu porazu pri Eksifu in Kruševu, kjer jih je padlo menda par sto.

Listnica uredništva:

Zanimivi spis »Bitka pri Kremencu« nadaljujemo jutri.

Meteorologično poročilo.

Višina nad moriem 306.2 m, srednji zračni tlak 736.0 mm

čas	čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celsiusu	vetretil.	nebo	padavina v 24 urah v mm.
17	9. sveč.	733.3	16.4	brezvetr.	sk. obl.	
18	7. ajur.	735.5	10.3	sl. jzah.	megla	2.7
2	popol.	733.7	22.5	sl. sever	jasno	

Srednja včerajšnja temperatura 16.6°, normale 18.7°.

Oklopju slična barva za židovja,

katere boja je nespremenljiva, stasna, novita tudi proti vplivu svetlobe, apna in vremena, ter neodkrsljiva, je priporočljiva posebno stavbinskim podjetnikom, židarskim mojstrom, hišnim posestnikom itd. Poraba je tako preprosta, da lahko vsakdo sam z njo prevleče vnanje dele poslopjinega židovja. Edina prodaja pri trdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice, Vnanja naročila proti povzetju. 524 10 11—1

1071 1—1 Zahvala.

Globoko ganjeni po mnogih dokazih sočutja med boleznijo in ob smrti naše preljubljene hčere, oziroma sestre, gospodične

Ivanke Žnidaršič,

kontoristinja

si štejem v dolžnost zato kakor tudi za številno spremstvo rajce k zadnjemu počitku in za krasne darovane vence v svojem in v imenu svojih otrok najtopleje se zahvaliti vsem sorodnikom in znancom

V Ljubljani, 16. avgusta 1903

Ana Žnidaršič.

Učenec

14 do 15 let star, zdrav in krepak, poštenih starišev, se sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom na deželi. 1063 4—1 Kje, pove upravništvo »Slovenca«.

Kupim že obrabljene železniške šine

40—45 milimetrov visoke z vezmi vred.

Cena za kilogram ali meter dolžine naj se blagovoli naznaniti pod »I«, post. rest. Vrhnika. 1075 2—1

Meblirano sobo s kuhinjo

četudi preprosto urejeno, samo da je čista, želi samostojna gospa na deželi ali v okolici ljubljanski

Ponudbe na naslov »Mr«, posterestante Kamnik. 1064 1—1

Trgovina.

Prostori jako ugodni za že upeljano trgovino z mešanim blagom v večjem trgu na Kranjskem se oddajo. — Natančna pojasnila daje: »Gospodarska Zveza« v Ljubljani. 1074 5—1

Elegantne zalepke

3a

žaljivo pošto

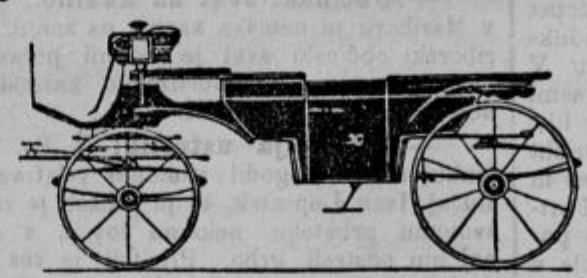
vedno v zalogi pri Iv. Bonaču v Ljubljani. Cena 100 kom. 3 K.

1043 6—5

1038 3—3 Oddati je

dvoje stanovanj,

eno z dvema in eno s tremi sobami in pritliklinam s 1 novembrom event. s 1. septembrom na Dunajski cesti št 32.

Imam večjo zalogo VOZOV

vseh vrst. 973 6—4

Vozove izdelujem tudi po najnovejši dunajski in pariški modi.

Franc Wisjan,

izdelovalec vozov
Ljubljana, Rimska cesta št. 11.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Kavarovanje za zube pri šrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vako krebjanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wolfzelle 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosede kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 233